

Otázka: Služební zákon

Předmět: Právo

Přidal(a): tinitus

Shodně jako podrobnou úpravu přísných podmínek výkonu a organizačních věcí státní služby, povinností a omezení státních zaměstnanců, obsahuje služební zákon i podrobnou úpravu jejich odměňování.

Protože se závazná systemizační kritéria, vztahují i na stanovení počtu míst zaměstnanců v pracovním poměru a objemu prostředků na jejich platy, obsahuje služební zákon zejména z tohoto důvodu, ale i pro zajištění rovnosti v odměňování, i podrobnou úpravu odměňování zaměstnanců, kteří budou vykonávat ve správních úřadech práci v pracovním poměru. Tato úprava vychází v podstatě ze shodných principů jako úprava pro státní zaměstnance. Rozdíly v úrovni platů mezi zaměstnanci v pracovním poměru a služebním poměru by měly být dány pouze rozdílnými podmínkami výkonu práce a státní služby, tedy příplatkem za službu, kterým se mají státním zaměstnancům kompenzovat zvýšené povinnosti a omezení vyplývající ze služebního poměru. Při používání dvou na sobě nezávislých právních úprav platových systémů by nebylo možné tuto rovnost zajistit.

Odměňování čekatelů, kteří budou vykonávat přípravu na službu jako práci v pracovním poměru na dobu určitou, je upraveno samostatně tak, aby plat za vykonávanou práci příslušel formou složek odpovídajících podmínkám vykonávané práce.

Hlavní principy odměňování navazují na předchozí právní úpravu. Shodně jako v celé sféře veřejných služeb a správy budou státní zaměstnanci odměňováni podle nejnáročnější činnosti, která bude na služebním místě, na které budou jmenováni, požadována. Činnosti budou na základě shodných kritérií rozděleny podle složitosti, odpovědnosti a namáhavosti do platových tříd, ve kterých budou platové tarify odstupňovány podle získaných zkušeností podmiňujících kvalitní výkon služby do platových stupňů.

Charakteristiky platových tříd státních zaměstnanců odpovídají charakteristikám čtvrté až patnácté platové třídy z šestnáctitřídního systému stanovených v příloze k zákonu č. 143/1992

Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech.

Na rozdíl od předchozí právní úpravy obsahuje služební zákon i závaznou konstrukci stupnice platových tarifů, ve které je dáno odstupňování platových tarifů v platových třídách i v platových stupních, a stanovena výše konkrétního (cca průměrného) platového tarifu jako 1,5 násobek oficiálně zveřejňované veličiny (průměrný výdělek fyzických osob v nepodnikatelské sféře dosažený za předminulý kalendářní rok). Tím bude výše platových tarifů zaručena přímo zákonem a nikoliv jako dosud pouze nařízením vlády, které vláda může, ale také nemusí vydat, protože dosavadní zákonná úprava neobsahuje žádná pravidla pro dynamiku platových tarifů zaměstnanců veřejných služeb a správy. Přes tuto zásadní změnu však nebude úroveň platových tarifů odtržena od úrovně platových tarifů ostatních zaměstnanců veřejných služeb a správy, neboť všechna opatření vlády v této oblasti (ať již pozitivní nebo úsporná) se zprostředkovaně s dvouletým zpožděním projeví i v úrovni platových tarifů státních zaměstnanců.

Zásadní změna v organizaci a řízení výkonu státní služby a její odpolitizování vyžaduje i zásadní změnu ve struktuře a způsobu určování platů státních zaměstnanců. Absolutní převahu v celkovém platu státního zaměstnance budou podle služebního zákona tvořit nárokové složky platu s přesně stanovenými kritérii pro jejich přiznání a výrazně se omezí výše nenárokových složek platu a důvody pro jejich poskytování. Významným nástrojem pro diferenciaci platů v závislosti na výkonnosti zaměstnanců a omezení jiných, mnohdy na skutečných výsledcích práce nezávislých vlivů při určování výše platů, by se mělo stát pravidelné hodnocení plnění služebních úkolů a povinností vyplývajících ze státní služby, na základě kterého bude možné pozastavit nebo urychlit postup v platových stupních a přiznat, zvýšit, snížit či odejmout osobní příplatek.

V zájmu zkvalitnění výkonu státní služby se vedle bezpodmínečného dosažení předepsaného vzdělání již při přijetí k přípravě na službu, při jmenování na služební místo a po celou dobu služby (§ 7, 17 a 20 služebního zákona), bude započítávat do praxe státních zaměstnanců pouze výkon státní služby a výkon odborných činností po získání předepsaného vzdělání, a to podle míry jeho využitelnosti k činnostem požadovaným na služebním místě. Současně se omezuje i zápočet dob péče o dítě tak, aby odpovídal maximálně jednomu platovému stupni (tj. třem letům). Obdobné zpřísnění platí i pro zaměstnance v pracovním poměru. Vyšší úroveň platových tarifů odůvodňuje upuštění od poskytování některých složek platu poskytovaných podle dosavadních předpisů (příplatek za práci v sobotu a v neděli a za dělenou směnu) a od poskytování odměny za pracovní pohotovost. Současně byla omezena výše, popřípadě důvody pro poskytování některých složek platu (osobního příplatku, odměn a zvláštního příplatku). Z dosavadní úpravy byly převzaty (popř. s určitou modifikací) příplatky za vedení, za zastupování,

za službu v noční době, za službu ve svátek, plat nebo náhradní volno za práci přesčas a další plat. Státním zaměstnancům bude navíc poskytován již shora uvedený příplatek za službu a příplatek za výchovu čekatele (§ 138 a 145 služebního zákona).